This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

2269.

Digitized by Google

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT
900000106335
Digitized by Google

2269

ACTA DISPVTATIONIS

HABITÆ TRAIECTI, INTER
Anonymum quendam Franciſcanum, qui
Louanio eum in finem venerat,

E T

Miniſtros Traiectenſes.

Dicata Clero Eccleſiæ Romanæ, qui
eſt Traiecti.

*Præfatio ad Canonicos, Monachos, Mendicantes, alioſque
Eccleſiæ Romanæ Myſtas, qui ſunt Traiecti.*

BIBLIOTHECA GANDAVENSIS

HAGÆ-COMITVM,

Apud *Arnoldum Meuris*, Bibliopolam ad inſigne
Bibliorum, *Anno Domini* 1633.

Digitized by Google

Digitized by Google

ACTA DISPVTATIONIS

HABITÆ TRAIECTI AD MOSAM,

Inter Anonymum quendam Franciſcanum, qui Louanio eum in finem venerat,

ET

Miniſtros Traiectenſes ad Moſam.

Dicata Clero Eccleſiæ Romanæ, qui eſt Trajecti.

Præfatio ad Canonicos, Monachos, Mendicantes, alioſque Eccleſiæ Romanæ Myſtas, qui ſunt Traiecti.

CAligant noctuarum oculi ad Solis lucem: Tenebrionum vero & Scripturæ Lucifugarum animi ad Veritatis radios quos nec ferre poſſunt nec admittere volunt. Id nunc Euangelicæ veritatis præcones, vobis permixti ſatis experimur: Cœleſte illud lumen cui deferendo diuinitùs ſumus euocati, veſtri populares, intolerandam Babylonis captiuitatem, ſub qua diu gemuerunt, exoſi, mira cum alacritate excipiunt: Vos vero arbitrantes tantum compendijs veſtris decedere, quantum videtis majorem fidelium numerum noſtris cœtibus indies accedere, nihil relinquitis intentatum quod poſſit verbi diuini impetum

Digitized by Google

ſuffl uminare & Miniſterio noſtro ſub Numinis auſpicijs tam proſpere procedenti remoram inijcere: Nempe non tam de aris veſtris quam de focis eſtis ſolliciti, nec aliorum ſalus vobis curæ eſt, ſed veſtrum emolumentum: Videtis enim veritatis progreſſu eſuriem vobis parari, & præſertim qui inter vos Pigritiæ & Otio affectatâ mendicitate litare malunt, quam honeſto labore de victu & amictu ſibi proſpicere animum deſpondent, & culinæ ſuæ ruïnam vix impederi poſſe autumant ſi reformationis negotium eo quo cepit pede porro ire pergat: Si enim & ciuitas & pagi Gueuſijs (quos proterue appellatis) repleantur, de Mendicis actum eſt: Cœnobium Peræ redibit, non vt antehac ſolebat grauis & diſtenta ſed inanis & vacua, nihil quæ ſupererit non Apoſtolicis (vt credulæ Plebi perſuadere hactenus voluerunt) ſed Diogenianis potius hiſce viris præter baculum & reſtim.

Hinc illæ lachrymæ: hinc illi feruidi conatus quibus Idolum labaſcens ſuſtentare adnitimini: hinc ſedula diſquiſitio omnium Pharmacorum quibus poſſet Beſtiæ nuper inflictum hoc vulnus obducta cicatrice ſanari, & Romana Iezabel in his oris lethaliter decumbens priſtinę ſuæ valetudini reſtitui: hinc Tribunitiæ illæ declamationes & Philippicæ invectiuæ quibus ſoletis in doctrinam noſtram inuehi, interdum etiam & perſonas noſtras conuicijs proſcindere, aut calumnijs apud veſtros auditores diffamare, hinc denique Thraſonica illa ſchemata quibus nos & priuatim & publice ad certamen prouocatis ſed a nobis acceptatâ conditione aut moras nectitis, aut vadimonium turpiter deſeritis, aut falſos rumores de euentû ſpargitis, quia nempe vt homogenea homogeneis, ſic mendacia mendacijs ſuffulcire par eſt.

Ita veſtras ille Auguſtinianus nomine Burbat, cui

popello

popello os ſublinire & agyrticis concionibus im pon ere moseſt, nos de ſuggeſtu ad certamen inuitauerat, & plenis buccis in Reformatam Religionem debacchatus fuerat: Scribimus ad ipſum, oblatum certamen acceptamus, & publicæ diſputationis locum & diem ab ipſo aſſignari expetimus: Simulat conditiones ſibi non diſplicere modo intercedat eorum authoritas quorum intereſt: Obtinemus a Nobiliſſimo viro D. de Golſtain Ciuitatis propræfecto, penes quem ſumma rerum eſt per Illuſtriſſimi Præfecti abſentiam Libertatem conveniendi, & ipſius nomine omnem Monacho ſecuritatem ſpondemus; diem dicimus; Locum deligimus: Sed Cucullato ſuffecerat populo illuſiſſe: Ordinarij enim licentiam id eſt Epiſcopi Leodienſis, & Provincialis ſui cœterorumque ſuperiorum conſenſum ad diſputationem publicam prærequiri aſſeruit, atque ſic arenam ad quam nos proterue euocauerat ignominioſe deſeruit: neque tamen jactabundis concionibus, ſic effrontes eſtis, *hilo* minus poſtea abſtinuit.

Et quid dicemus de Minorita illo concionatore quocum velitatio quædam interceſſerat Paſtori Gallicanæ Eccleſiæ in Franciſcanorum cœnobio? Franciſcani muliercularum quarundam quæ ad S. Hilarij Templum habitationem habebant (quibuſcum ſatis arcta nec forte ſatis honeſta, ſi famæ loquaci fides, neceſſitudo his monachis erat) cauſam tutabantur, atque vt illic propter viciniæ commodum permanerent apud Illuſtriſſi. Præfectum obtinere annitebantur: hinc cum illis prima loquendi occaſio Paſtori Gallo in ædibus Illuſtriſſ. Præfecti: & prout ſermo de ſermone naſcitur, de Bibliothecæ quam eorum aſſeruat cœnobium a Paſtore interrogati non modo eam ſplendidiſſimam eſſe aſſeruerunt, ſed ejus

Digitized by Google

inuiſendæ copiam ipſi fore vbi libuerit ſatis humaniter dixerunt. Illum ergo Bibliothecam eam luſtrandi quam tanti fecerant ingens inceſſerat deſiderium, & augebat cupidinem addebatque ſtimulum Nobilium Domeſti-corum Illuſtriſſ. Præfecti votum qui indies ipſi Bibliothecæ iſtius viſitandæ memoriam refricabant: Venerunt tandem ad eum Palatij Magiſter & alij duo Nobiles ex eadem familia qui ipſum non reluctantem ad Franciſcanorum cænobium deduxerunt: Venit janitor homo vafer & verſipellis, Mercurio quam Muſis addictior qui cupientes per templum ingredi in delubrum admittere noluit niſi renudato capite puppam illam ad B. Virginis effigiem ſi deo placet efformatam (ſatis ſane pro impe-tio) ſalutarent: quo recuſato neque tamen viſendæ Bibliothecæ deſiderio depoſito relicto templo, aliâ januâ in cœnobium intromiſſi fuerunt. Aberat Cœnobiarcha qui Guardianus vulgò dicitur: ipſius Vicarium janitor adit, monet eos illic eſſe, atque Bibliothecam inuiſendi gratiam efflagitare. Negat ſibi licere Vicarius, cui præ omnibus id a ſuperiori ſuo exeunte fuerit prohibitum. Abiturientes ideo & de turpi repulſa conquerentes, idem Ianitor qui prior Paſtori id obtulerat in ædibus Illuſtriſſ. Præfecti, enixè precatur vt vellent per hortum obambulare donec rediret Guardianus, quod breui futurum ſponderat: annuunt: ſed Guardiano tardante (genio tunc indulgebat cum Monialibus) iterū canunt receptui. Tum ægrè tandem conceſſit illis Vicarius hanc facultatem; Bibliothecam conſcendunt, libroſque viſitant quos & precio nullos, & numero paucos deprehendunt, raroſque nantes in gurgite vaſto.

Huic contemplationi intentis ſupervenit quidam Monachus quem Concionatorem eſſe cœnobij Ianitor

dicebat.

Digitized by Google

dicebat. Paſtor eo momento manibus ſuis terebat Maſium in Ioſuam quem & bonum authorem & virum doctum fuiſſe dixit ad Monachum, qui non minus inepte quam inſipide regeſſit omnes illos quos haberent libros æque bonos eſſe, cui reſponſum multos ſcripturiendi prurigine laborare, & Carmina ſcribere doctos paſſim atque indoctos. Inde Paſtor incidit in tomum alterum Bibliorum M. S. C. vulgatæ editionis cui præfixa erat præfatio Hieronymi in libros Salomonis qua nominatim de librorum Canonicorum Catalogo expunguntur Sapientia & Eccleſiaſticus Syracidis: tum Paſtor intento ad locum digito quaſi per tranſennam Monacho ſignificauit non eſſe Eccleſiam Romanam ejuſdem fidei cum Hieronymo quippe quæ hos libros tanquam diuinos & Canonicos ſuſpiciat & veneretur.

Hinc prima rerum Theologicarum inter ipſos materia cui cum velitantes inſiſtunt tranſeuntes de genere in genus prout Monachus in Reformatorum doctrina plane rudis & inſuper *Aphiloſophos* Sacerdotes ſaliarios imitatus aut Protheum referens hinc inde euagabatur, ecce aduenientem Guardianum vino & ira intumeſcentem qui inſolenter admodum omnem diſputationem ſuis prohibuit & Reformatos quibus ſilentium eadem via imponebatur cœnobio extruſit.

Quot abſurda bono illi concionatori Minoritæ exciderint piget referre: ita negauit Chriſtum nunc eſſe ejuſmodi caput Eccleſiæ quod poſſit influere: ita aſſeruit Calvinum omnẽ viſibilitatem Eccleſię pernegare, atq; id probaturus ex Calvini libris Stapletoni promptuarium Catholicum protulit; ita dixit in mutatione aquæ in vinum priorem materiam non remanſiſſe; Sexcenta ejuſmodi poſſent referri,

referri, ſi illas ſordes retractare non puderet. Quid tamen inde effectum? Rumor ſparſus a Monachis Paſtorem obmutuiſſe,

Diriguere Coma & vox faucibus hæſit:

Atque realem præſentiam vti vocant Corporis Chriſti in Euchariſtiâ agnoviſſe, eo quod dixerit panem Euchariſticum eſſe verum Chriſti corpus, quod diffitentur Pontificij qui panem ſupereſſe negant, quamvis ſententiam ſuã illuſtrauerit loco ſimuli Apoſtoli. *Petra erat Chriſtus*, ad quem locum Monachus nihil potuit reſpondere.

Quia vero vanæ huic & Monachali jactantiæ honeſtus quidam Ciuis (qui ingredientes ſubſequutus fuerat, & diſceptationi coram interfuerat) fortiter obſiſtebat, atque dicebat Monachum ad incitas fuiſſe redactum Paſtoris Syllogiſmo quo demonſtrabat *Ioh. 6.* non agi de manducatione Sacramentali ſed de manducatione ſpirituali corporis Chriſti quod ſit plane & ſimpliciter neceſſaria ad ſalutem adeo vt vitam æternam indubitatò per illam conſequamur, vt reuera hunc nodum Gordium Monachus nunquam ſoluere potuit, auſus eſt Paſtorem in ipſius ædeis adire, de Ciue queri quod talia in ſui dedecus ſpargeret, rogare quid conſilij vt famæ ſuæ aliquatenus conſuleretur, cum certum eſſet nihil tum inter eos fuiſſe deciſum & potius velitatione quam manu conſerta fuiſſe pugnatum.

Ad hæc Paſtor, Ciuem forte id dixiſſe vt Pontificiorum jactantiam reprimeret; Dicendi fundamentum habuiſſe quod argumentum ſupra commemoratum non fuiſſet ſolutum: Tutius ſibi non videri conſilium quam vt publica habeatur Diſputatio in qua idem argumentum reſumatur & eadem quæſtio plenius ventiletur & quaſi ad vmbilicum deducatur: Viſus eſt Monachus

acquieviſſe

Digitized by Google

acquieuiſſe adiecta promiſſione de impetrandâ Superiorũ ſuorum veniâ pro ejuſmodi diſputatione: Sed poſtridie vt nobis fuit relatum, conſuetas fabulas populo occinuit, & Paſtorem *Heautontimorumenon* aſſeruit. Nec ſpes vlla ſupereſt eum ſolemni, publica & legitima collatione conuincendi, quia ſemper certamen ſit detrectaturus, obedientiæ Monaſticæ aut prætextu, aut rei, quod inuitis Superioribus nihil tale debeat moliri.

Dum hæc geruntur venit Louanio Trajectum quidam Franciſcanus, quem aiunt eſſe cœnobij Louanienſis Vicarium. Huic vadum tentandi nobiſcum Prouincia à ſuis fuit demandata vt qui honeſtius poſſet ſe de pugna ſubducere & abeundi prætextu aut commeatus finiti nomine collationem abrumpere quotieſcunque Martem aduerſum experiretur. Is ergo nos, nihil minus quam tale quid cogitantes, vltrò prouocauit, locum tamen publicæ diſputationi idoneum non admiſit ſed delegit ædeis priuatas honeſtiſſ. cuiuſdam Ciuis non ita pridem ad Reformatam Religionem conuerſi; condicto tempore comparuit; Omnia ſcribi conſenſit; vt ſacrificium Miſſæ excuteretur permiſit: Æquum diſputatorem & virum doctum nactos nos eſſe gaudebamus atque id multùm, ſi negotium procederet, conducturum Ciuium ædificationi ſperabamus. Sed poſtquam ſenſit ſibi rem non eſſe cum fungis prætextu abeundi, Diſputationem abrupit, licet adhuc biduum integrum poſtea remanſerit in Ciuitate. Acta vltrò citròque ſcripta, manu ſua firmare noluit; Nomen ſuum denique, nobis indicare recuſauit; quod indicio eſt virum haud immodeſtum nec ineruditum ſibimet non ſatisfeciſſe in tota illa actione. In priori Seſſione in qua opponentium partes ſuſtinebamus vltimum noſtrum argumentum

Digitized by Google

manſit indeciſum, & Monachus ſpatium ſibi concedi rogauit reſpondendi in craſtinum. In poſteriori in qua reſpondebamus, vltima noſtra reſponſio manſit indiſcuſſa & quod non amplius inſtaret, temporis defectu & abeundi neceſſitate excuſauit : neque voluit quod ſaltem ſupererat diei nobis concedere ad examinandum locum *Lucæ cap.* 22. quo ſacrificij Miſſatici inſtitutionem contineri initio diſputationis dixerat. Nunquid hæc omnia coram multis teſtibus peracta omnem anſam gloriandi vobis præripere debuerant ? Cur ergo adhuc jactabundi quaſi de re bene & fœliciter geſta gloriamini ? Cur ſi non triumphi aurum, ſaltem ouationis laurum huic veſtro athletæ decernitis? Cur in popinis, tonſtrinis & luſtris, imo nonnulli veſtrum in ſuggeſtu quaſi de victoria reportata, hæreticis debellatis, Miſſâ ſtatuminata loquimini, vt plebeculam hac arte, (Marte enim & vi amplius non licet) in obſequio Eccleſiæ Romanæ contineatis ? An probitati & ſimplicitati Chriſtianæ hi doli, hæ technæ conueniunt?

Veſtra ergo importunitas effecit, vt Acta illius diſputationis vixdum effectæ nunc prodeant in publicum, & quamvis veſter *Suzÿtÿs* noluerit illa ſubſignari, tamen bonam fidem in nobis nemo deſiderabit : Habetis penes vos exemplar veſtrum, videbitis nihil hic a nobis fuiſſe immutatum. Digna hæc non erant que lucem aſpicerent ; Sed illa extorſerunt jactabundæ voces in quas erumpitis. Adiecimus Coronidis vice Appendicem de ſacrificij propitiatorij natura, & examen loci illius in quo veſter athleta Miſſatici ſacrificij inſtitutionem contineri aſſeruit. Iſta omnia vobis dedicare conſultum viſum eſt vt vel hac ratione ſilentium vobis in poſterum imponeremus, vel ad juſtas diſputationis

non

non ſolum inchoandæ ſed perficiendæ leges adigeremus. Igitur aut tacete, & Pattalorinchytas veteres ac Pythagoræ diſcipulos ſequimini, & nullam vobis creantes moleſtiam ne vltrò amplius laceſſite, aut bona fide juxta veterem formulam, *Cum bonis benè agior* in arenam nobiſcum ſub his conditionibus deſcendite.

1.

Publicæ Diſputationi locus publicus deputetur.

2.

Idiomate intelligibili omnia peragantur.

3.

Ex Scripturis Canonicis Veteris & Noui Teſtamenti rationes & probationes deſumantur.

4.

Alternis vicibus partes diſputantes opponant & reſpondeant.

5. Syllogiſticè agatur ac Dialecticè reſpondeatur negando, concedendo, diſtinguendo adjecta breuiter ſi libuerit reſponſionis ratione.

6. Duo ſcribæ conſtituantur qui opponentium argumenta & reſpondentium ſolutiones & ſcripto conſignent & manibus ſuis firment.

7. Teneantur partes ſignare Diſputationis acta ad finem vnius cujuſque ſeſſionis ne varientur.

8. Deligantur duo Moderatores, alter Reformatæ alter Pontificiæ Religionis qui a legibus diſputationis aberrantes reuocent, ordini præſint, & in rebus facti ſi contentio oriatur, etiam pronuncient.

9. Iuxta has leges agatur de ſacrificio Miſſæ, Tranſubſtantiationis figmento, Communione ſub vnica ſpecie, Imaginum cultu, Invocatione ſanctorum, meritis

Digitized by Google

operum, Igne Purgatorio; Infallibilitate Papæ, ciborum delectu, & ejuſmodi capitibus propter quæ Reformati ſemper proteſtati ſunt ſibi non licere bona conſcientiâ intereſſe ſacris Eccleſiæ Romanæ, in tam multis Dei verbo id eſt ſcripruræ ſacræ contrarijs.

Digitized by Google

ACTA DISPVTATIONIS

HABITÆ TRAIECTI AD MOSAM, Inter Miniſtros Eccleſiæ Reformatæ & Franciſcanum Louanienſem.

Seſſio prima habita a meridie XIV. *Aprilis* 1633.

COnuentum vt ſyllogiſticè agatur & proponatur Status quæſtionis cui proſequendæ ſic inſiſtatur vt non fiat Tranſitio de genere in genus.

Precibus poſtea conceptis Franciſcano delectum materiæ Miniſtris relinquente, propoſita eſt quæſtio de ſacrificio Miſſæ hoc modo.

An in Miſſa offeratur ſub ſpeciebus panis & vini in ſacrificium proprium, verum, propitiatorium pro viuis & defunctis Corpus Chriſti?

Et quia Affirmatiuam tuentur Pontificij, Reformati hoc primum propoſuere argumentum.

Opp. Omne Sacrificium expiatorium continetur in Scripturis Canonicis, Atqui Sacrificium Miſſæ non continetur in Scripturis Canonicis. Ergo.

Reſp. Negatur minor, & ratio negationis adfertur ex *Lucæ* 22. vbi ſacrificauit Chriſtus, & dat poteſtatem ſacrificandi tale ſacrificium.

Opp. Quod Chriſtus non fecit hîc, non juſſit nos facere, atquæ Chriſtus hic ſeipſum non ſacrificauit. Ergo.

Digitized by Google

Resp. Ad majorem: quæritur inter nos non quid probabile, ſed quid neceſſarium. Minor etiam falſa eſt & dum eam opponens vult probare ſeſe opponit Bellarmino, Thomæ Chartuſiano, aliiſque Doctoribus è Pontificijs qui vno ore fatentur nullum extitiſſe ſacrificium propitiatorium incruentum.

Prælecta fuerunt verba Bellarmini in diſputatione ſed Franciſcanus noluit illa ſcribi quod non authoritate ſed ratione agendum diceret.

Opp. Si *Leuit*, 5. *v*. 11. extat ſacrificium aliquod propitiatorium incruentum, tum vera Minor negata; At verum prius. Verba legis hæc ſunt. *Quod ſi non quiuerit manus eius duos offere turtures, aut duos pullos columbarum offeret pro peccato ſuo ſimilæ partem ephi decimam, &c*.

Resp. Negatur minor.

Opp. Vbi eſt oblatio rei ſenſibilis propitiatoria ſine ſanguine, ibi eſt ſacrificium incruentum propitiatorium, atqui hic eſt talis oblatio. Ergo.

Resp. Diſtinguendum eſt: Vbi eſt oblatio propitiatoria proprie dicta rei ſenſibilis ſine ſanguine ibi eſt ſacrificium propitiatorium incruentum: At hîc eſt oblatio propitiatoria improprie tantum dicta, quia eſt exceptio & diſpenſatio a lege propter cauſam ſpecialem in caſu neceſſitatis.

Opp. Sacrificium eſt proprie propitiatorium, cui conveniunt perfecte eſſentialia talis ſacrificij. At eſſentialia propriè dicti ſacrificij propitiatorij huic ſacrificio conveniunt, Ergo.

Resp. Negatur minor.

Opp. Oblatio rei ſenſibilis, cum agnitione ſummi Dominij & reali immutatione pro peccatis ſunt eſſentialia ſacrificij propitiatorij. Atqui illa eſſentialia conveniunt huic ſacrificio. Ergo.

Resp. Non eſt ſufficiens enumeratio partium, quia requiritur

Digitized by Google

requiritur inſuper in omni ſacrificio propitiatorio Veteris legis effuſio ſanguinis juxta ipſum Paulum, nam omnia ſacrificia propitiatoria veteris legis fuere typi & figuræ vnici ſacrificij Chriſti quod non potuit peragi abſque effuſione ſanguinis, adeòque debuerunt figuræ figurato conuenire.

Opp. Probatur effuſionem ſanguinis non eſſe de eſſentia, quia non poteſt dari ratio fundamentalis, quam conuinco per hanc inſtantiam. Expiatum eſt de facto peccatum aliquod ſine effuſione ſanguinis; Talis expiatio fuit integrum ſacrificium propitiatorium, Ergo habet omnes ſuas partes.

Hic incepit Franciſcanus titubare adeò vt ſæpius in formãdis & reformandis argumẽtis ſuis valdè perplexus fuerit.

Reſp. Miri iſtius argumenti negatur minor.

Opp. Iſta oblatio turturum facta per ditiores fuit vera propitiatio, Ergo etiam verum ſacrificium expiatorium factum a pauperibus, quia Dominus vtrumque ordinauit pro eodem peccato.

Reſp. Negatur conſequentia.

Opp. Dominus ordinauit vtrumque remedium pro eodem peccato. Ergo vtrumq; eſt æquè propitiatorium.

Reſp. Negatur iterum Conſequentia.

Opp. Si vtrobique eſt expiatio, vtrobique eſt etiam expiatorium ſacrificium: At verum prius. Ergo & poſterius.

Reſp. Negatur major & minor. Major quia, tum, in Pœnitentiâ, tum in Miſſa juxta Pontificios eſt expiatio peccati, vtrobique tamen non eſt ſacrificium propitiatorium pro peccato. Minor quoque negatur, quia hic non eſt vtrobique æqua expiatio, nam in priore eſt expiatio juxta rigorem legis, in poſteriore vero juxta remiſſionem & diſpenſationem legiſlatoris in caſu neceſſitatis.

Opp. Vbicunque Deus ordinauit duas propitiationes

ibi eſt duplex propitiatorium pro peccato, Hîc autem ordinauit Deus duas propitiationes, Ergo hîc eſt duplex propitiatorium pro eodem peccato.

Reſp. Non probatur intentum. Quia major negata non repetitur in concluſione: Sed probet Minorem negatam opponens ſi majorem non poteſt.

Hîc iterũ volebant maiorem antea negatam probare quod poſtea nunquam poterat.

Opp. Omnis propitiatio a Deo ordinata pro peccato eſt ſacrificium propitiatorium propriè dictum. Sed hîc ſunt duæ propitiationes a Deo ordinatæ, Ergo ſunt æquè propitiationes duæ pro peccatis & per conſequens vbicunque ſunt duæ propitiationes illic ſunt etiam duo ſacrificia propitiatoria.

Reſp. 1. Plus eſt in Concluſione quam in præmiſſis. 2. Non magis probatur intentum quam ſuperiori proſyllogiſmo, 3. Major jam ſæpiſſime eſt negata.

Opp. *Ad Minorem.* Si illa ratio eſt bona etiam ſequetur ſecundam oblationem non eſſe proprie propitiatoriam. Falſum antecedens. Ergo & conſequens.

Reſp. Probetur conſequentia majoris.

Opp. Secunda non ſatisfacit etiam rigori legis.

Reſp. Negatur.

Opp. Si ſecunda ſuccedit in locum primę, ſicuti tertia in locum ſecundæ, tum ſecunda non ſatisfaciet rigori legis, verum prius. Ergo & poſterius.

Reſp. Negatur conſequentia majoris.

Opp. Si tertium hoc ſacrificium ſit impropriè propitiatorium, quia non ſatisfacit rigori legis, ſed eſt remiſſio legislatoris, tum ſecundum erit improprium propter eandem, Atqui verum prius ex vobis. Ergo & poſterius.

Reſp. Eſt idem argumentum & crambe recocta.

Opp. In ſecunda eſt remiſſio legislatoris, At vbicunq;

eſt

Digitized by Google

eſt remiſſio legiſlatoris non eſt rigor legis, Ergo in ſecunda non eſt rigor legis.

Reſp. Diſtinguendū eſt de rigore legis. Nam lex poteſt eſſe vel vniverſalis vel particularis. In ſecunda illa oblatione fit remiſſio a rigore legis particularis latæ circa ſacrificia hujus peccati, ſed nō fit vt in tertia remiſſio, rigore legis vniuerſalis quæ exigit in omni ſacrificio propitiatorio effuſionem ſanguinis; adeoq; propter illam remiſſionem ſecunda illa oblatio non deſtitit eſſe verè propitiatoria. Exemplo vim illuſtramus. Iuxta rigorem legis, Anima quæ peccauit morietur; Remiſſio facta eſt de illa lege cùm Chriſtus ſubſtitutus eſt in locum peccatorum, nihilominus ſatisfactū eſt rigori legis alterius magis vniuerſalis, quæ exigit aliquam propitiationem pro peccato. Hac noſtra vltimâ reſponſione audita noluit amplius Monachus diſputare, imò agnoſcens palam nos accuratè & Methodice ſemper reſpondiſſe quò honeſtiùs ſe de hoc certamine ſubduceret dixit, poſſe ſe adhuc alias inſtantias contra hanc noſtram ſolutionem proponere præſertim circa naturam ſacrificij propitiatorij, ſed abeundi neceſſitate coactum illis conſultò abſtinere. Rogatus vt actis vtrinque ſcripſis ſubſignaret, aut ſaltem nomen ſuum nobis ediceret, & quod ſupererat diei quo propter imbrem continuam impoſſibile videbatur vt ſe itineri accingeret, vellet Deputari examini loci *Lucæ cap.* 22. in nullo horum potuit exorari, ſed præcipitato gradu vix nos ſalutatos dimiſit quaſi eo die duo ad huc aut tria milliaria eſſet confecturus: ſed aliud ipſum vrgebat, & colloquium abrumpere ſpei quam de ſe ſuis dederat minimè conueniens quo jure quave injuria, volebat.

Digitized by Google

APPENDIX

Ad hanc

DISPVTATIONEM

DE SACRIFICII
Propitiatorij natura.

QVatuor ſacrificiorũ ſpecies ſub veteri teſtamento ipſi Pontificij agnoſcunt. Erant enim alia Latreutica, alia Impetratoria, alia Euchariſtica, alia denique Propitiatoria. Ita Becanus Ieſuita *Analog. vet. & novi Teſtam. cap. 13. parag. 9.*

De ſacrificijs propitiatorijs quæritur, An ad illorum eſſentiã pertinuerit A*imatekchuſia* ſiue ſanguinis effuſio adeo vt nullum extiterit verum ſacrificium propitiatorium incruentum? Affirmatiuam tuemur indubitatis argumentis.

1. Paulus id diſertè aſſerit loco in diſputatione citato: Verba ejus hæc ſunt, *kai ſchedon en hæmati panta catariſetai kata ton nomon kai choris hæmatekchuſias ou ginetai apheſis.* Hîc Paulus duo diſtinguit vt palam eſt *Katariſmon kai Apheſin*. *Katariſmos* dicitur etiam de rebus inanimatis, cujuſmodi ſunt vaſa, ædes ſuppellectilia, veſtes. Hujuſmodi *Katariſmos* fermè omnis fiebat in ſanguine vt patet ex inductione vaſorum Tabernaculi quæ extat verſu inmediatè præcedenti. Sed A*pheſis* propriè, propitiationem hominis peccatoris ſignificat, & de hac generale ſtatuit axioma Paulus, non fieri juxta legem propitiationem pro peccato ſiue peccati remiſſionem abſque ſanguinis effuſione.

2. Scopus

Digitized by Google

2. Scopus Apoſtoli idem demonſtrat; vult enim oſtendere neceſſarium fuiſſe vt Chriſtus moreretur, & ſanguinis ſui effuſione nobis propitiationem peccatorũ conſequeretur hac maxime ratione quod citra ſanguinis effuſionem non fit etiam ſub ipſa lege aut propitiatio, aut peccati remiſſio. Quod ſi quædam extitit ſub lege peccati propitiatio legalis abſque ſanguinis effuſione, hinc ſequeretur aut minùs neceſſariam fuiſſe effuſionem ſanguinis Chriſti in cruce, aut ſaltem argumentum Apoſtoli debile & inutile fuiſſe, quorum vtrumque eſt perabſurdum.

3. Idem exigit natura & Scopus ſacrificij cujuslibet propitiatorij ſub lege. Nam omne ſacrificium propitiatorium debuit eſſe typus & figura ſacrificij illius verè Propitiatorij quod Chriſtus peregit in Cruce; hinc eſt quod *Aphesin*, & *Ilaſmon*, remiſſionem & propitiationem ſcriptura ſacra conſtanter deputat ſanguini Chriſti effuſo in arâ Crucis pro peccatis noſtris, vt *Matth.* 26. *Rom.* 3. *Epheſ.* 1. *& alibi paſsim.* Atqui nullum ſacrificium propitiatorium incruentum potuit veram propitiationem ſacrificio Crucis cruento peragendam adumbrare & præſignificare. Nam qua ratione prototypo conueniſſet typus, & quæ fuiſſet conuenientia inter ſignum & ſignificatum, cum formalis ratio ſignificati cõſiſtat in *Aimatekchuſia* illa ſiue formali ſãguinis effuſione?

4. Lex generalis & eſſentialis cujuslibet ſacrificij propitiatorij id *Diarrheden* ſtatuit. Verba legis hæc ſunt *Leuit.* 17. *cap.* juxta veritatem Hebraicam *Anima Carnis in ſanguine eſt, & ego dedi eum vobis ſuper altare ad expiandum ſuper animas veſtras quia ſanguis ipſe animam expiabit.* Hic non ſolùm lex generalis ſtatuitur de effuſione ſanguinis in omni ſacrificio propitiatorio, ſed

Digitized by Google

etiam ratio legis hæc aſſignatur quòd ſacrificium propitiatorium ſit rei oblatæ ſubſtitutio in locum animæ quæ peccauit alias obnoxiæ morti juxta legem, *Anima quæ peccauerit morietur.* In locum autem animæ neceſſe eſt animam etiam ſubſtitui: Hîc enim debet vigere lex Talionis, Oculus pro oculo, Dens pro dente, Anima pro Anima, & per conſequens neceſſe eſt victimam animatam offerri pro anima peccatrice, & ſanguinem effundi, quia *ſanguis anima eſt.*

5. Id ſic verum eſt, vt non ſolùm veteres, ſed etiam Pontificiorum doctiores in eo conueniant. Majorem autem mereri videntur fidem in Eccleſia Rom. Bellarminus Cardinalis, Becanus Ieſuita, Thomas, Chartuſianus; alij quam vnicus Minorita, qui vt per Poſticum elaberetur, & ad extremas anguſtias redactus auſus eſt id negare.

Galatinus Pontificius ſcriptor *lib.* 8. *de Arcan. verit. Cathol. cap.* 20. diſerte ſententiam noſtram confirmat ex Rabbinorum doctrina: Probaturus enim *nec peccatorum veniam, nec ſatiſfactionem, nec per conſequens animarum ſaluationem niſi per ſanguinis effuſionem fieri debuiſſe*, adfert librum id eſt, dierum in capite quod incipit ſeptem dies ante diem propitiationis, *vbi* (inquit) *ſic ad verbum legitur, Non eſt venia vel peccati remiſſio niſi per ſanguinem, ſicut ſcriptum eſt Leuit.* 17. *id eſt, nam ſanguis ipſe pro anima ſatiſfaciet, vel parcere faciet.*

Thomas Scholaſticorum Princeps *lect.* 4. *in Cap.* 9. *Heb.* ſic habet. *Ad mundationem a macula peccati, neceſſaria eſt ſanguinis effuſio, quæ requirebatur ad ſacrificium, & ideo dicit quod ſine ſanguinis effuſione non fit peccatorum remiſſio per quod figurabatur quod remiſſio peccati erat fienda per ſanguinem Chriſti.* Quibus poſterioribus verbis oſtendit ſic juxta ipſius mentem requiſitam fuiſſe

Digitized by Google

ſanguinis effuſionem ad ſacrificia legalia, vt neceſſariò in ipſis quoque debuerit fieri.

Dionyſius Chartuſianus *in cap.* 9. *Heb.* ſic loquitur. *Et ſine ſanguinis effuſione] facta in aliquo ſacrificio: Non fit remiſſio] id eſt non fiebat expiatio culpæ niſi neceſſitas impediret oblationem: Tunc enim ſufficiebat bonum propoſitum. Hoc fuit figura quod per effuſionem ſanguinis Chriſti fit remiſſio peccatorum.*

Bellarminus *lib.* 1. *de Miſſa cap.* 25. omnem lapidem mouet vt iſtius argumenti vim eludat, ſed tamen non potuit animadvertere in veteri teſtamento Sacrificium aliquod propitiatorium incruentum. Verba ejus ſic habent. *Ad illud, ſine ſanguinis effuſione, reſpondeo Apoſtolum loqui de ſacrificijs legis veteris in qua nullum erat ſacrificium pro peccato ſine ſanguinis effuſione:* Sed hodierni Minoritæ cernunt acutius.

Becanus ſimiliter in *Manuali Controverſ lib.* 1. *cap.* 10. *parag.* 47. *Verba* (inquit) *Apoſtolici ſic ſunt intelligenda: non fit remiſſio peccatorum in veteri lege ſine effuſione ſanguinis. Loquitur enim de Iudæis non de Chriſtianis, Omnia pene (inquit) in ſanguine ſecundum legem mundantur, & ſine ſanguinis effuſione non fit remiſſio, Senſus eſt ſecundùm legem Moſaicam nullum erat Sacrificium pro peccato ſine effuſione ſanguinis hircorum aut aliorum animalium.* Hæc Becanus, nec magis proſperè in ſententiæ quam tuemur gratiam potuiſſet loqui etiam ſi Solis radio ſcripſiſſet.

Duo tamen ſunt nobis oppoſita ab antagoniſta noſtro. Primum eſt quod Paulus ſtatuens *penè omnia* mundari ſanguine inſinuauerit ergo quædam fuiſſe ſub lege mundata abſque ſanguine. Sed triplex eſt iſtius difficultatis ſolutio. Nonnulli enim ſtatuunt particulam *penè* non ad *omnia* referri, ſed ad *mundantur*, quod omnia

illa.

illa quę ſanguine mundabantur ſub lege non *plenè* & perfectâ mundatione ſed *pene* & purificatione imperfecta mundarentur. Atque hæc eſt ipſius Chriſoſtomi *ad hunc locum* interpretatio, cujus hæc ſunt verba. *Quare autem dixit pene? quare illud ſic expreſſit? quoniam non erat perfecta mundatio neque remiſſio perfecta ſed ſemi perfecta & in minima parte.* Neque ipſi Thomæ diſplicuit hæc ſententia. Alij dicunt ſenſum Apoſtoli fuiſſe hunc, *Pene omnia* mundari ſanguine, non quod quædam non mūdarentur ſanguine, ſed quod cum *pene omnia* ſub lege mundarētur, illa omnia quę mundabantur, mundabantur ſanguine. Hæc fuit ſententia interpretis ſyriaci qui ideo particulam *pene* omiſit: Sic enim habet: *Omne quid* (id eſt quidlibet) *per ſanguinem ipſum purgatur in lege.* Adſtipulatur Eraſmus in Paraphraſi hujus loci. *Quin in cæteris item ritibus quicunque purificabantur iuxta præſcriptum legis Moſaicæ ſanguine purificabantur, nec vlla fiebat remiſſio peccatorum niſi per effuſionem ſanguinis.* Sed ne videamur textui vim inferre tertia ſuperat ſolutio longe facilior, videlicet res quidem inanimatas ferme omnes mundatas fuiſſe ſanguine (nam vt habet Chartuſianus *aliqua mundabantur per ignem quæ ignem poterant ſuſtinere, & aliqua vaſa mundabantur per aquam*) ſed remiſſionem peccati ſiue propitiationem pro peccato non fuiſſe factam ſine ſanguine. Nam iſta duo ſic diſtinxit Apoſtolus vt prior quidem pars particulâ *Schedon* fuerit limitata, poſterior verò ſit abſoluta & vniuerſalis.

Aliud quod obijcitur deſumptum eſt ex *Leuit. cap. 5.* vbi pauperi præcipitur oblatio ſimilæ ſi ita fuerit inops vt ouem, aut capram, vel ſaltem Turturum, aut Columbarum par non potuerit offerre pro peccato ſuo. Sed illa ſimilæ oblatio non fuit proprium & verum ſacrificium

propitiatorium

Digitized by Google

propitiatorium legi conueniens, (lex enim etiam in hoc peccato exigebat ſanguinis effuſionem ſiue capræ, ſiue ouis, ſiue ſaltem Turturum aut columbarum vt ex eodem loco patet) ſed diſpenſatio ac relaxatio a rigore legis in caſu neceſſitatis quæ vt vulgo loquimur legem nō habet. Atque id eſt quod inſinuauit Chartuſianus V. S. *Non fit remiſſio*] *id eſt*, (inquit) *non fiebat expiatio culpæ niſi neceſſitas impediret oblationem: Tunc enim ſufficiebat bonum propoſitum.* In illa ergo inopiâ quæ impediebat Legitimam oblationem, id eſt legi conuenientem, ſimila offerebatur non tanquam ſacrificium vere propitiatorium ſed ad teſtandum bonum propoſitum: Et in illa ſimilæ oblatione fiebat quoque propitiatio peccati ex parte Dei, id eſt illius remiſſio, non quod ſatisfactum eſſet legi propitiationum, quæ ſanguinis effuſionem neceſſariò exigebat, ſed quod hac ratione Deus teſtari voluit non ſic pendere remiſſionem peccatorum ex ſanguinis brutorum effuſione quin poſſet citra illam, modò per contemptum non negligeretur, abſoluta ſua Miſericordia peccatoribus delicta condonare. Hæc fuerunt diſputanda non tam in cauſæ noſtræ præſidium quàm in Pauli defenſionem quem mendacij arguere voluit Franciſcanus.

Digitized by Google

EXAMEN
Loci a
FRANCISCANO
CITATI EX LVCÆ XXII. pro Sacrificio Miſſæ.

QVandoquidem bihorij vſuram noluit nobis Frãciſcanus concedere ad Examen iſtius loci in quo proram & puppim cōſtituebat ſacrificij Miſſatici, ſimulatâ abeundi neceſſitate, quæ tamen non fuit tanta, quin adhuc biduum integrum ſit in oppido commoratus, operæpretium duximus paucis demonſtrare nihil habere Lucam, eo loco, quod poſſit vlla ratione fauere aduerſariorum ſententiæ.

Primò igitur mirari ſubit quod Miſſæ ſacrificium ex ſcripturis ſacris demonſtrare hodierni homines annitũtur, cùm his naſutiores in Ecclefia Romana, vltrò agnouerint hoc ſacrificium inniti Traditionibus *Agraphois*, vt & multa alia Papiſmi dogmata, quorum nec vola, nec veſtigium extat in Dei verbo; Vnus Petrus de Soto Dominicanus, in *Defenſione Catholicæ veritatis c. 68.* veniat pro omnibus: Is ergo Traditionum *Agraphon* neceſſitatem probaturus, varias indicat Traditiones circa cultum & Sacramenta, & inter alia de Sacramento Euchariſtiæ ſic loquitur. *Certa reliqua verò duo, Euchariſtiam & Pœnitentiam habemus etiam certiſſimâ Traditione, Sacrificij altaris Oblationem, Lectionem, Pſalmorum & Canticorum vſum, invocationem ſanctorum, pro defunctis orationes*: vnde patet eos oleum & operam perdere qui ſacrificij Miſſatici probationem in Scripturis volunt indagare.

Deinde in Euchariſtiæ inſtitutione pro vt a Luca & alijs Euangeliſtis

Digitized by Google

Euangeliſtis recenſetur, nihil videmus quod ſacrificium proprium referat. Nulla illi victima mactatur, nullo poculo libatur, nulla Deo fit oblatio, Nulla hoſtiæ eleuatio. Habemus illic Menſam ad epulum, epulum ſane ſacrum, non tamen altare ad ſacrificium.

3. Conuenit inter nos & aduerſarios *Luca* 22. *Mat*. 26. *Marc*. 14. Chriſtum inſtituiſſe Sacramentum. Cùm autem Sacramentum & ſacrificiũ formaliter differant, vt omnes Scholaſtici agnoſcunt, non videmus qua ratione, ijſdem ritibus & verbis duo formaliter differentia ſic fuerint inſtituta, vt non poſſit dici, illa pars rituum & verborum ad ſacrificium pertinet; hæc verò ad Sacramentũ, cùm nihil ſit in tota illa inſtitutione quod ad Sacramentum qua tale non pertineat, & per conſequens quod poſſit pertinere ad ſacrificium formaliter diſtinctum a Sacramento, niſi duplicem ſenſum & reſpectum formalem ijſdem verbis deputemus, quod non minùs abſurdum eſt quàm ſi quis vni numero rei duas formas eſſentiales, aut duabus rebus formaliter diſtinctis vnicã formam numero, aſſignaret.

4. Pontificij ſtatuunt omne Sacrificium ad Prædicamentum Actionis eſſe referendum. Si ergo Chriſtus loco citato ſacrificium inſtituit, debet aſſignari quædam actio particularis Chriſti, in qua ratio formalis iſtius ſacrificij conſiſtat, aut dicendum omnes Chriſti actiones ſimul ſumptas in vltima illa cœna fuiſſe ſacrificales. Neutrum ſtatui poteſt. Non poſterius, quia hac ratione nihil ſupereſſet in ſacra cœna quod propriè ad Sacramentum formaliter a ſacraficio diſtinctum poſſet referri: Non etiam prius, quod ſic patet. Quatuor ſunt actiones Chriſti ab Euangeliſtis recitatæ in Euchariſtiæ inſtitutione; nempe Acceptio panis & vini, Benedictio ſuper pane & calice, Fractio panis, Diſtributio panis & calicis: Sed harum nulla infert ſacrificium.

 Chriſtum

Chriſtum panem accipiendo ſacrificaſſe nemo ſanus dixerit, vt nec pani benedicendo. Nam ſi *Eulogia* Chriſti ſacrificium importat, tum hoc ſacrificium conſtituendum erit aut in ipſa benedictione formaliter, & ſic erit tantum ſacrificium ſpirituale laudis & gratiarū actionis, aut in re cui benedicitur, & ſic dicendum Chriſtum panem ſacrificaſſe, non vero corpus ſuum, quod pani non corpori ſuo benedixerit. Quid, quod Chriſtus ſimiliter benedixit pani in panum multiplicatione *Ioh.* 6. vbi tamen non ſacrificauit? Addo Chriſtum gratias agendo benedixiſſe pani, nam pro eo quod Mattheus & Marcus habent *Eulogeſas*, Lucas in originali habet *Eucharistеſas*; Si ergo illa benedictio importat ſacrificium, oportet fuerit Euchariſticum, non vero propitiatorium quandoquidem illa Benedictio in *Euchariſtia* conſiſtit.

Nec magis poteſt panis fractio induere rationem ſacrificij iſtius quod fingunt aduerſarij. Nam eo reſpectu dicendum id Deo offerri & ſacrificari in cœna quod frangitur; ſed panem frangi in cœna non vero corpus Chriſti, Ergo panem non corpus Chriſti offerri Deo in cœna. Excipient fortaſſe corpus Chriſti frangi in cœna Sacramentaliter, & repræſentatiue, quia franguntur ſpecies panis ſub quibus continetur, ſed contra hanc exceptionem tria adferemus. 1. Species panis, non panem ipſum frangi, nec ſcripturæ, nec rationi cōſentanem eſt. Non ſcripturæ quæ ſæpiſſime panem ipſum frangi aſſerit, vt 1. *Cor.* 10. *& alibi.* Non rationi, quia fractio eſt continui & integri ſolutio; at vbi meræ ſunt ſpecies & nuda accidentia abſque ſubjecto ibi nihil eſt continuum & integrū quod poſſit ſolui, Ergo vbi ſunt nuda accidentia & meræ ſpecies abſq; ſubjecto ibi nulla poteſt eſſe fractio. Addo fractionem eſſe totius alicujus Phyſici in partes diſtributionem; At vbi nulla eſt ſubſtantia ibi non eſt totum aliquod phyſicum, Ergo

Digitized by Google

Ergo vbi nulla eſt ſubſtantia, vt in accidentibus abſque ſubiecto, ibi nulla poteſt eſſe fractio. 2. Cum fractio præceſſerit conſecrationem, quam Pontificij vocant, quæ juxta ipſos panem mutat in corpus Chriſti, impoſſibile eſt corpus Chriſti fractum fuiſſe vllo reſpectu ſub ſpeciebus panis: Fractionem autem preceſſiſſe conſecrationem Pontificiam in prima inſtitutione cœnæ, tota contextus ſeries euidenter demonſtrat. Chriſtus enim fregit panem quem acceperat, fractum dedit diſcipulis, dando dixit; *Hoc eſt corpus meum*, adeoque cum fregit nondum erat corpus ſuum, & per conſequens ex hypotheſibus aduerſariorum nullo reſpectu poteſt dici corpus Chriſti fractum in fractione panis. 3. Statuere Chriſti corpus Sacramentaliter & repreſentatiue frangi in fractione panis eſt realem præſentiam & ſacrificium Miſſaticum deſtruere; Nam quo modo Chriſti corpus in Euchariſtia frangitur, eodem modo Chriſti corpus eſt in Euchariſtia, & in Euchariſtia ſacrificatur, nam modus eſſendi, & modus quo ſacrificatur in Euchariſtia non poteſt eſſe alius a modo quo frangitur, præſertim ſi in fractione conſiſtat vna ex præcipuis actionibus iſtius ſacrificij. Atqui non vere, realiter & propriè ſed tantùm Sacramentaliter, figurate & repræſentatiue, Chriſti corpus frangitur in Euchariſtia, aliàs Chriſtus illic iterum moreretur, & pateretur, Ergo non vere & proprie ſed Sacramentaliter, figurate & repræſentatiue Chriſti corpus eſt & ſacrificatur in Euchariſtiâ.

Diſtributio panis & vini ſiue vt vulgò loquuntur aduerſarij ſpecierum conſecratarum non magis poteſt eſſe de eſſentia iſtius ſacrificij: Nam certum eſt diſtribui communicantibus ſymbola ſacra non ſub ratione ſacrificij, ſed ſub ratione Sacramenti; neque id ibunt inficias Pontificij.

5. Vt ex Chriſti actionibus in inſtitutione cœnæ non

Digitized by Google

poteſt vllis fidiculis exprimi ſacrificium Miſſaticum, Sic ex Chriſti verbis, nihil tale poteſt extorqueri, quod hac inductione patebit. Panem accepit; pani benedixit; panem tradidit diſcipulis ſuis & tradendo dixit de illo ipſo pane: *Hoc eſt corpus meum quod pro vobis datur*. Ibi ſolũ Chriſti corpus ſacrificatur pro nobis vbi datur pro nobis. Atqui Chriſti corpus pro nobis datur ſolùm in cruce, Ergo ſolũ in cruce, nõ in cœna Chriſti corpus ſacrificatur pro nobis. Solùm in cruce Chriſti corpus datum fuiſſe pro nobis neque de alia datione hæc verba eſſe intelligenda, ex ipſis viſceribus hujuſce inſtitutionis deſumptæ probãt variæ rationes. 1. Ibi ſolùm Chriſti corpus pro nobis datur vbi ſanguis Chriſti effunditur pro nobis: neque enim alia poteſt eſſe datio corporis Chriſti pro nobis reſpectu panis, quàm effuſio ſanguinis pro nobis reſpectu Calicis in Euchariſtiâ: Atqui ſolùm in cruce ſanguis Chriſti effuſus eſt pro nobis in remiſſionem peccatorum. Ergo. 2. Si non aliter Chriſti corpus datur pro nobis quàm quia frangitur pro nobis, tum non alibi datur pro nobis quàm in cruce: at verum prius: nam pro eo quod dixit Lucas *Hoc eſt corpus meum quod pro vobis datur*, dixit Paulus *Hoc eſt corpus meum quod pro vobis frangitur* juxta Græcum textum 1. *Cor*. 11. Chriſti autem corpus pro nobis fractum, alibi quàm in cruce, nemo dixerit qui Chriſtum ſemel duntaxat mortuum, neque ampliùs morti aut paſſionibus obnoxium agnouerit. 3. Dationem illam corporis Chriſti pro nobis, de qua Chriſtus egit in inſtitutione cœnæ, intelligendam eſſe de ipſius crucifixione, Vulgatus interpres a quo non licet recedere iuxta Tridentina placita *Seſſ*. 4. ſatis agnouit, qui quod Græci Codices habent in præſenti 1. *Cor*. 11. *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis frangitur*, reddidit in futuro, *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur*. Sane traditio corporis Chriſti pro nobis

apud

Digitized by Google

apud Paulum eadem eſt cum datione corporis Chriſti pro nobis apud Lucam, Traditio autem corporis Chriſti apud Paulum intelligenda eſt de ipſius crucifixione tum adhuc futurâ cum loquebatur in cœna; Ergo & ipſius datio apud Lucam non debet admittere aliam interpretationē.

De Calice dixit, *Hic eſt Calix noui Teſtamenti in ſanguine meo qui pro vobis effunditur*. An habent hæc verba quicquam quod ſacrificium Meſſaticum ſapiat? Si naturā rei ſpectes, quæ erat in Calice, erat Genimen vitis; ſi illius ſignificationem Myſticam, ſanguis Chriſti. Iam autem ſi ſignificatus tantùm ſanguis Chriſti traditur in Calice, Chriſtus propriè & realiter nō poteſt ſacrificari in cœna. At verum prius, Ergo & poſterius. Præterea, illa effuſio ſanguinis Chriſti pro nobis, quæ proculdubio eadem eſt cum ea de qua *Matt. 26. Hîc eſt ſanguis meus noui Teſtamenti qui pro multis effunditur in remiſſionem peccatorum*, (quam ſacrificalē eſſe ſi fas ſit ita loqui, nulli dubitamus:) aut facta eſt in cœna, aut facta eſt in cruce. Si in cœna, tum oportebit & cœnam eſſe ſacrificium cruentum, in quo fit effuſio ſanguinis contra quàm ſtatuūt aduerſarij, & euerti concomitantiæ dogma quod ſtatuit vinum in Chriſti corpus mutari non in Chriſti ſanguinem extra venas effuſum, & a reliquo corpore diuulſum ac ſeparatum. Si in cruce agnoſcimus vltrò ſacrificiū crucis, & in illo acquieſcimus. Sed quid hæc vrgemus? Non ſolùm vulgatus interpres ſed & canon Miſſæ hæc verba Chriſti intelligunt de effuſione ſanguinis paulò poſt futura in cruce quandoquidem illa verba reddunt in futuro, *Hic eſt Calix nouum Teſtamentum in ſanguine meo qui pro vobis fundetur*.

Denique Chriſtus ſymbola ſacra tradens Diſcipulis ſuis dixit, *Hoc facite in mei commemorationem*. Quid hoc ad commentitium illud ſacrificium? 1. Hoc præceptum non ad ſolos pertinet Apoſtolos quâ Paſtores, qui tenentur

nomine

Digitized by Google

nomine Chriſti in Eccleſiæ facere id ipſũ quod tum fecit Chriſtus, ſed ad omnes quoq; fideles, vt oues quæ tenẽtur facere in memoriam Chriſti quod tum fecerũt Apoſtoli, aliàs nullum extaret mandatum fidelibus datum de Euchariſtiâ percipiendâ: Ad omnes autem fideles, hoc preceptũ etiam ſpectare imo maximè ſpectare docet diſertè Apoſtolus 1. *Cor.* 11. qui ſic explicat qua ratione totum id faciamus in commemorationem Chriſti: *Nam* (inquit) *quotiescunq; manducabitis panem hunc, & poculum hoc bibetis annunciabitis mortem Domini vſque dum veniat.* Quod ſi hæc verba. *Hoc facite* ſacrificandi tale ſacrficium quale fingitur in Miſſâ præceptum continent, tum ſacrificij illius executio, omnibus fidelibus ſaltem in ſuo ordine, etiam commendabitur, adeo vt quotiescunqne ſint recepturi Euchariſtiam, debeant illam recipere, ſub ratione Sacrificij, non ſub ratione Sacramenti. 2. Nihil aliud his verbis mandatur Paſtoribus quam quod Chriſtus ipſe fecit; Sed Chriſtus in cœna ſeipſum non ſacrificauit vt hactenus euictum eſt. Ergo neque hæc verba continent mandatum de Chriſto ſacrificando. 3. Actio quæ fit in commemorationem ſacrificij propitiatorij in cruce peracti, idque *donec* Chriſtus veniat, non poteſt eſſe ſacrificium propitiatorium in quo ipſius Chriſti corpus offeratur. Atqui talis eſt ex his verbis actio quæ fit in Euchariſtia. Miri ſane homines, Nolunt ſacrificium Miſſaticum eſſe ſimpliciter commemoratiuum, ſed pertendunt eſſe inſuper propitiatorium, *Ita Concil. Trident. Seſſ. 22 Can. 3. & Catechiſ. Romanus parte 2. cap. 4. No. 78.* Et tamen nihil aliud vrgent pro imaginario hoc ſacrificio propitiatorio prçter hæc verba *hoc facite in meimemoriam.* Quod ſi hoc facere ſignificat, vti volunt, Chriſtum ſacrificare, hoc facere in Chriſti commemorationem erit Chriſtum in Chriſti commemorationem ſacrificare, quo quid abſurdius? certè qui ſic ratiocinabitur, ad Anticyras erit relegandus. Ex his igitur ſatis liquet nulla ratione demonſtrari poſſe Luc. 22. contineri inſtitutionem ſacrificij illius incruenti verè tamen propitiatorij corporis & ſanguinis Chriſti ſub ſpeciebus panis & vini pro peccatis viuorum & mortuorum: Sed de his ſatis.

Admonitio ad lectorem. Beneuole Lector, noſtro Typographo defuerunt Characteres Græci, Hebræique, quare ne mireris ſi ad ſint aliquot ſpatia interlinearia & alibi vſus fuerit Charactere Italico,

Nemo nos impunè laceſſet, quia veritas inuicta

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google